

Jerzy Sadowski

Okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania administracyjnego : (w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego)

Kwartalnik Prawa Publicznego 4/3, 131-147

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Sadowski*

**OKOLICZNOŚCI
UZASADNIAJĄCE WZNOWIENIE
POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO
(W ŚWIETLE ORZECZNICTWA
NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO)**

**1. PRZESŁANKI
DOPUSZCZALNOŚCI WZNOWIENIA POSTĘPOWANIA**

Kodeks postępowania administracyjnego opiera dopuszczalność wznowienia postępowania na dwóch przesłankach. Są to: rozstrzygnięcie sprawy decyzją ostateczną i wystąpienie przynajmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 145 § 1 i 145a k.p.a. Lista podstaw wznowienia postępowania jest wyczerpująca, dlatego też kolejne przesłanki zastosowania tego nadzwyczajnego trybu mogą być wprowadzane w drodze ustawy. Możliwość uchylecia decyzji ostatecznej ma charakter wyjątkowy, więc przepisy ustalające podstawy wznowienia powinny być interpretowane ściśle. Poniżej zostaną omówione przesłanki wznowienia postępowania wymienione w kolejnych punktach art. 145 § 1 i 145a k.p.a.

---

* Mgr Jerzy Sadowski – dziennikarz w „Słowie Ludu” – Oddział radomski. Artykuł stanowi kontynuację badań autora nad charakterem i istotą instytucji wznowienia w kodeksie postępowania administracyjnego.

2. ROZWAŻANIA SZCZEGÓŁOWE

2.1. DOWODY, NA KTÓRYCH PODSTAWIE USTALONO ISTOTNE DLA SPRAWY OKOLICZNOŚCI FAKTYCZNE, OKAZAŁY SIĘ FAŁSZYWE

Wznowienie postępowania na tej podstawie następuje wtedy, gdy wystąpiły łącznie trzy przesłanki¹:

Po pierwsze – w postępowaniu dowodowym prowadzonym w danej sprawie skorzystano z fałszywego dowodu. Może mieć to miejsce zarówno w odniesieniu do dowodów wymienionych w k.p.a. jak i w odniesieniu do dowodów nienazwanych. Fałsz dowodu może polegać na przyjęciu fałszywych zeznań, świadków, fałszywych opinii biegłego, na posłużeniu się podrobionym dokumentem.

Po drugie – sfalszowanie dowodu musi być stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu. W k.p.a. dopuszczono wyjątki odnośnie do tej przesłanki gdy sfalszowanie dowodu jest oczywiste a wznowienie postępowania jest niezbędne dla uniknięcia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważnej szkody dla interesu społecznego². W takim przypadku można wznowić postępowanie administracyjne przed stwierdzeniem fałszu dowodu przez sąd lub inny organ. Drugi wyjątek wprowadza art. 145 § 3 k.p.a., w myśl którego wznowienie postępowania, może nastąpić, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte³ na skutek wpływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach prawa (chodzi tu przedawnienie, abolicję czy amnestię).

Po trzecie – fałsz dowodów dotyczył okoliczności istotnych dla sprawy, czyli takich, które wpływają na jej wynik. Cechę istotności będą miały te okoliczności, które dotyczą faktów prawotwórczych, a więc

---

¹ B. Adamiak, *Wadliwość decyzji administracyjnej*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” 1986, nr 955, Prawo CLV, s. 131–132; B. Adamiak, J. Borkowski, *Polskie postępowanie administracyjne i sądowniczo-administracyjne*, Warszawa 1993, s. 216–216.

² Wyrok NSA z 26.11.1998 r., SA/SZ 245/98 – cyt. za: *K.p.a. z najnowszym orzecnictwem*, Gdańsk 2001, s. 387; w wyroku z 5.1.1982 r., II S.A. 911/81, ONSA 1982, nr 1, poz. 4 NSA zauważył, że wznowienie postępowania i uchylenie decyzji na podst. art. 145 § 2 k.p.a. bez wyjaśnienia na czym polegało sfalszowanie dowodów, na których oparto tą decyzję i w okolicznościach nie odpowiadających hipotezie art. 145 § 2 k.p.a. stanowi naruszenie prawa, uzasadniające stwierdzenie nieważności decyzji wydanej w wyniku takiego wznowienia.

³ M. Stahl, *Tok instancji i środki prawne w K.p.a.*, PiP 1980, nr 9, s. 37.

tych, które wpływają na określenie praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania⁴. Fałszywość dowodów tylko wtedy jest podstawą do wznowienia, jeżeli fałszywy dowód był podstawą do stwierdzenia istotnej dla sprawy okoliczności⁵.

2.2. WYDANIE DECYZJI W WYNIKU PRZESTĘPSTWA

Kolejną przyczyną wymienioną w art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a. jest wydanie decyzji w wyniku przestępstwa, a więc czynu zabronionego przez ustawę karną. Pojęcie przestępstwa, czynu karnego to zakres zainteresowań prawa karnego i nauki prawa karnego.

Skoro przyszło posługiwać się tymi pojęciami w postępowaniu administracyjnym czynić to należy nader ostrożnie. W doktrynie⁶ kwestią dyskusyjną jest pojęcie przestępstwa, jakim przysłużył się ustawodawca w tym wypadku; Rodzi się pytanie – czy przestępstwu nadać definicję z art. 1 kk, czy przyjąć szerszy zakres obejmując nim też wykroczenia. Opowiedzieć należy się za rozwiązaniem, jakie przyjmuje prawo karne, które pojęciem przestępstwa obejmuje zbrodnie i występki nigdy zaś wykroczenia⁷. Trudno przyjąć taką rozszerzającą wykładnię przepisu art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a., mówi on wyraźnie tylko o decyzji wydanej w wyniku przestępstwa, nie wykroczenia albo innego deliktu. Za takim interpretowaniem omawianego pojęcia przemawia porównanie rozwiązania przyjętego w art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a. z zamieszczonym w art. 156 § 1 pkt 6, w którym to przepisie ustawodawca posłużył się pojęciem szerszym czynu zagrożonego karą. Gdyby zatem ustawodawca dążył do wprowadzenia szerszej podstawy

---

⁴ J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 1985, s. 219.

⁵ J. Borkowski, *Zmiana i uchylanie ostatecznych decyzji administracyjnych*, Warszawa 1967, s. 85; B. Adamiak, *Wadliwość decyzji...*, s. 132 – pogląd ten podzielają też E. Iserzon, J. Starościak, *K.p.a. – komentarz*, wyd. IV, Warszawa 1970, s. 246.

⁶ J. Borkowski, *Zmiana i uchylanie...*, s. 77; Z. Janowicz, *Kodeks postępowania administracyjnego*, Warszawa–Poznań 1987, s. 316.

⁷ Odmienny pogląd prezentują E. Iserzon, J. Starościak, op. cit., s. 247 – pojęcie przestępstwa, o którym mowa w art. 123 § 1 k.p.a. (obecnie 145 § 1 pkt 2 k.p.a.) obejmuje również delikt administracyjny, podlegający w zasadzie rozpoznaniu w trybie administracyjnym. Pogląd ten podziela również B. Jaworska-Dębska, *O podstawach do wznowienia postępowania administracyjnego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1974, z. 106, s. 84; J. Borkowski, *Zmiana i uchylanie...*, s. 77 – zwraca uwagę na to, że niektóre wykroczenia mogą prowadzić do wydania decyzji szkodliwych ze społecznego punktu widzenia i nielegalnych.

wznowienia postępowania aniżeli wydanie decyzji w wyniku przestępstwa, posłużyłby się pojęciem czynu zagrożonego karą, co pozwalałoby na wznowienie postępowania także w razie deliktu administracyjnego⁸. Pojęcie przestępstwa użyte w art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a. obejmuje wszystkie przestępstwa za pomocą których może być uzyskana decyzja. Wznowienie postępowania na tej podstawie jest możliwe, jeżeli łącznie spełnione zostaną trzy przesłanki: Może ono nastąpić jedynie, gdy przyjęte w decyzji rozstrzygnięcie sprawy pozostaje w związku przyczynowym z przestępstwem tzn., gdy przestępstwo wywarło wpływ na treść decyzji. Popełnienie przestępstwa oraz jego związek przyczynowy z decyzją ostateczną organu powinno zostać stwierdzone orzeczeniem sądu lub innego organu⁹.

Wymaga zastanowienia się, czy celowym jest wyodrębnianie podstaw wznowienia postępowania administracyjnego określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 k.p.a. skoro uzależnienie wznowienia w tych dwóch wypadkach uwarunkowane jest od stwierdzenia popełnienia przestępstwa prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu sprowadza się do ograniczenia wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 k.p.a. – przesłanki wpływu na treść decyzji wydanej. W obu przypadkach mamy do czynienia z przestępstwem oraz to że fałsz dowodów jest szczególnie niebezpieczny z punktu widzenia realizacji prawdy obiektywnej w postępowaniu należałoby postulować jednolite uregulowanie tych dwóch podstaw w kierunku rozwiązania przyjętego w art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a., w którym ustawodawca zakłada domniemanie związku przyczynowego określonej wadliwości z treścią decyzji¹⁰.

---

⁸ Pogląd ten podziela Z. Janowicz, *Kodeks...*, s. 316. Zob. też W. F. Dąbrowski, *Prokuratorska kontrola decyzji administracyjnej*, Poznań 1983, s. 140; B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 216.

⁹ W. Dawidowicz, *Postępowanie administracyjne zarys wykładu*, Warszawa 1962, s. 243; pogląd podziela B. Graczyk, *O niektórych zagadnieniach prejudycjalności w orzecznictwie administracyjnym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1965, z. 38, s. 99. Pogląd podziela również J. Letowski, *Sądy powszechne i praworządność w administracji*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967, s. 146–147 – ten rygorystyczny pogląd może być kwestionowany. Konieczność szybkiego i efektywnego działania organów administracji wymaga niejednokrotnie od nich natychmiastowego podejmowania decyzji. Nie zawsze możliwe jest wyczekiwanie na wypowiedzenie się innych organów. W wielu wypadkach stwierdzenie ponad wszelką wątpliwość o fakcie i osobie sprawcy przestępstwa może być w ogóle niemożliwe. W tej sytuacji rygorystyczne traktowanie wymogu uzyskania formalnego potwierdzenia mogłoby prowadzić do sparaliżowania normalnej działalności administracji i w konsekwencji do możliwości przynajmniej znacznego opóźnienia przywrócenia naruszonego prawa.

¹⁰ Taki pogląd prezentuje B. Adamiak, *Wadliwość decyzji...*, s. 134.

2.3. WYDANIE DECYZJI PRZEZ PRACOWNIKA LUB ORGAN ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ, KTÓRY PODLEGA WYŁĄCZENIU STOSOWNIE DO ART. 24, 25 I 27 K.P.A.

Naruszenie przepisów o wyłączeniu pracownika lub organu samo przez się nie skutkuje wznowienia postępowania administracyjnego, ponieważ art. 145 § 1 pkt 3 k.p.a. dotyczy sytuacji, w której wyłączony pracownik lub organ wydał decyzję¹¹. A więc obejmuje tylko szczególnie niekorzystne dla stron wypadki naruszenia przepisów¹². Zachodzi więc potrzeba określenia związku przyczynowego pomiędzy tymi zwrotami występującymi w wymienionych przepisach.

Postępowanie administracyjne jest zorganizowanym ciągiem czynności procesowych, które można podzielić na czynności przygotowawcze, do których zalicza się czynności zmierzające do ustalenia stanu faktycznego sprawy zgodnego z rzeczywistością i czynności decydujące, do których należy wydanie decyzji. Przez udział w postępowaniu należy rozumieć zarówno udział w czynnościach przygotowawczych i czynnościach decydujących. Wydanie decyzji oznacza tylko udział w czynnościach decyzyjnych i takie naruszenie przepisów o wyłączeniu pracownika lub organu stanowi podstawę do wznowienia postępowania¹³.

Przewidziane w art. 25 § 1 pkt 1 k.p.a. wyłączenie organu od załatwienia sprawy dotyczącej jego kierownika lub osób pozostających z tym kierownikiem w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3 k.p.a. oznacza, że niedopuszczalne jest wydanie decyzji administracyjnej również z upoważnienia tego organu przez podległego mu pracownika. Kierownik organu z mocy samego prawa podlega wyłączeniu od załatwienia sprawy dotyczącej interesów majątkowych osób pozostających z tym kierownikiem w stosunkach określonych z art. 24 § 1 pkt 2 i 3 k.p.a.¹⁴ Tak więc – zgodnie z art. 26 § 2 pkt 1 k.p.a. – zachodziła

---

¹¹ J. Borkowski, *Zmiana i uchylanie...*, s. 84; pogląd podziela również B. Jaworska-Dębska, *O podstawach do wznowienia postępowania administracyjnego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1974, z. 106, s. 84.

¹² Odmienny pogląd prezentuje Z. Janowicz, *Kodeks...*, s. 318, który twierdzi, że stanowisko to jest sprzeczne z celem instytucji wznowienia postępowania, chodzi tu bowiem o sprawdzenie, czy wada postępowania (w jakimkolwiek jego stadium) nie wpłynęła na treść decyzji.

¹³ Wyrok NSA z 27.3.1984 r., ONSA 1984, z. 1, poz. 33.

¹⁴ M. Szubiakowski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, op. cit., s. 243.

konieczność wyłączenia organu i załatwienie sprawy przez organ wyższego stopnia bądź wyznaczenia przez ten organ do załatwienia sprawy innego podległego mu organu. Zaniechanie obowiązku wyłączenia organu prowadzącego postępowanie powoduje wadliwość tego postępowania. Decyzja wydana z naruszeniem przepisów o wyłączeniu stanowi podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem decyzji ostatecznej. Oprócz instytucji wyłączenia pracownika oraz organu kpa wprowadza również wyłączenie członka organu kolegialnego z przyczyn wymienionych w art. 24 § 1 k.p.a. a więc wyłącznie jest uwarunkowane tymi samymi okolicznościami, które uzasadniają wyłączenie pracownika. Drugi wyjątek dopuszcza wyłączenie członka organu kolegialnego również z przyczyn wymienionych w art. 24 § 3 k.p.a., tzn. wówczas gdy zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności nie wymienionych w prawdzie w art. 24 § 1, które jednak mogą wywołać wątpliwości do jego bezstronności. Rodzi się pytanie czy ustawodawca ustanawia jakieś sankcje za nieprzestrzeganie tych przepisów na drodze administracyjnej? W doktrynie panuje pogląd¹⁵, że przepis art. 145 § 1 pkt. 3 stosuje się odpowiednio również do ostatecznych decyzji administracyjnych wydanych przez kolegialny organ w składzie mniejszym od wymaganego quorum. Nie można mówić, że istnieją argumenty, które uzasadniały by wyłączenie w tym wypadku sankcji wznowienia postępowania administracyjnego. Ustawodawca wprowadza również wyłącznie biegłego nie ustanawia jednakże gwarancji represyjnych przestrzegania tych przepisów na drodze administracyjnej.

2.4. NIEWIĘCIE PRZEZ STRONĘ, BEZ WŁASNEJ WINY, UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU

Czwartą podstawą wznowienia jest to, że strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu. Z żądaniem takim może wystąpić osoba, która nie brała udziału w postępowaniu bez własnej winy i posiada legitymację strony (art. 145 § 1 pkt. 4 k.p.a.).

Pewnego wyjaśnienia wymaga pojęcie strony w tym postępowaniu. Prawo domagania się wznowienia postępowania przysługuje zarówno tej stronie w znaczeniu formalnym, którą pominięto przy pewnych czynnościach dowodowych, jak i osobie o kwalifikacjach strony,

---

¹⁵ Wyrok z 8.4.1981 r., SA 337/81, ONSA 1981, z. 1, poz. 30, oraz z 3.9.1986 r., SA KI 403/86, „Gospodarka, Administracja Państwa” 1987, nr 9, s. 41.

która znalazła się „poza nawiasem” i dowiedziała się przypadkowo o tym, że się ono toczyło oraz o wydanej decyzji. Tylko taka wykładnia czyni zadość postulatowi praworządności. Chodzi tu o brak udziału strony w takich czynnościach postępowania, która mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i w których udział strony jest przewidziany przez kodeks. Wchodzi tu w grę przede wszystkim brak udziału strony w czynnościach postępowania wyjaśniającego przed organem pierwszej instancji niewykorzystanie prawa do złożenia odwołania¹⁶ wreszcie brak udziału w czynnościach postępowania wyjaśniającego przed organem drugiej instancji¹⁷.

Okoliczność uzasadniająca wznowienie z przyczyny podanej w art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. ma charakter formalny tj. sam fakt braku udziału strony w postępowaniu lub jego fragmencie bez jej winy stanowi dostateczny powód do jego wznowienia¹⁸. Fakt, że ktokolwiek z tak szeroko zakreślonego kręgu osób nie brała z winy urzędu udziału w postępowaniu uzasadnia jego wznowienie¹⁹ Nikt nie może być pozbawiony ochrony opartej na prawie interesu na drodze legalnej²⁰, co wydaje się rozwiązaniem słusznym. Pominięcie przez organ administracji pełnomocnika strony jest równoznaczne z pominięciem strony w postępowaniu administracyjnym i uzasadnia wznowienie postępowania na zasadzie art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a.²¹

Przepis art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. jest konsekwencją i rozwinięciem przyjętej w art. 7 k.p.a. ogólnej zasady ochrony interesu obywateli, której konkretyzacją stanowi inna zasada wyrażona w art. 10 § 1 k.p.a., tzn. zasada czynnego udziału strony w postępowaniu poprzedzającym wydanie każdej decyzji w tym także ostatecznej²². Na organach admi-

---

¹⁶ J. Litwin, *Wznowienie postępowania administracyjnego z powodu niedopuszczenia do uczestnictwa*, „Palestra” 1965, nr 10, s. 47–48, i J. Sadowski, *Wniosek strony, która bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu z żądaniem jego wznowienia (w orzecznictwie NSA)*, „Organizacja – Metody – Technika” 1990, nr 2, s. 13.

¹⁷ E. Iserzon, J. Starościk, op. cit., s. 248; Z. Janowicz, *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądem administracyjnym*, Warszawa 1987, s. 225; pogląd ten podziela również J. Sadowski, *Wniosek strony...*, s. 13.

¹⁸ Z wystąpienia posła sprawozdawcy M. Żurawskiego, stenogram 7 sesji Sejmu PRL, 46. posiedzenie, 14.6.1960 r.

¹⁹ E. Iserzon, *Założenia systemu rad narodowych a kodeks postępowania administracyjnego* [w:] *Z problematyki rad narodowych*, Lublin 1971, s. 101; M. Kierek, *Proces administracyjny instrumentem realizacji konstytucyjnej zasady praworządności* [w:] *Aktualne problemy konstytucyjne w PRL*, Lublin 1972, s. 90.

²⁰ Wyrok NSA z 10.2.1987, SA/W 875/88, ONSA 1987, z. 1, poz. 13.

²¹ O. Bujkowska, *Ochrona obywatela w k.p.a.*, Warszawa 1984, s. 116.

²² Z wystąpienia posła K. Plezia, w dyskusji nad poselskim projektem ustawy zmieniającej ustawę K.p.a. – 7 sesja Sejmu PRL, 28. posiedzenie, 31.1.1980 r.

nistracji ciąży obowiązek aktywizowania stron w postępowaniu administracyjnym, gwarantowania obywatelowi nie tylko przekazania rzetelnych informacji co do stanu faktycznego i prawnego sprawy ale zarazem uwzględniania wszystkich istotnych spraw podnoszonych przez stronę, które zabezpieczają jej interes. Suma indywidualnych słusznych interesów obywatelskich stanowi uzasadniony i chroniony przez prawo interes społeczny²³. Brak własnej winy musi być przez stronę udowodniony²⁴. Jeżeli strona wezwana do udziału w postępowaniu złożenia wyjaśnień uporczywie odmawia wzięcia udziału w postępowaniu organ może bez naruszeń art. 10 § 1 w zw. z art. 81 k.p.a. może oprzeć swoją decyzję na dostępnych mu dowodach²⁵.

Poza przypadkami, gdy brak udziału strony w postępowaniu jest wynikiem wypadku losowego, chodzi zwykle o winę organu, przed którym toczy się postępowanie. Przeprowadzenie dowodu jest proste, gdyż wina organu wynika na ogół z akt sprawy, w których np. brak dowodu doręczenia wezwania strony do stawienia się w siedzibie organu w razie wszczęcia postępowania z urzędu, lub też z dowodu doręczenia wynika, iż doręczenie nie zostało dokonane prawidłowo. Tam, gdzie w aktach sprawy brakuje przekonujących dowodów na to, iż strona nie brała udziału w postępowaniu w ogóle lub w kwestionowanych przez siebie częściach np. w rozprawie (w protokole rozpraw nie wymieniono stron, a brak jest w aktach dowodu doręczenia stronie wezwania na rozprawę), domniemanie przemawia za stroną, która żąda wznowienia postępowania. Stanowisko literatury jest tutaj zgodne²⁶. Właściciel nieruchomości jest stroną w postępowaniu o ustalenie miejsca i warunków realizacji inwestycji oraz o zatwierdzeniu planu realizacyjnego inwestycji na jego nieruchomości, niezależnie od tego, kto jest wnioskodawcą w sprawie wydania takich decyzji. Jeżeli właściciel nieruchomości, który bez własnej winy nie brał udziału w postępowaniu o ustalenie miejsca i warunków realizacji inwestycji oraz o zatwierdzeniu planu realizacyjnego, wystąpił w toku postępowania wywłaszczeniowego z wnioskiem o wznowienie wcześniejszego postępowania, organ administracji jest obowiązany zawiesić postępowanie w sprawie wywłaszczeniowej do czasu rozpatrzenia wniosku o wznowienie postępowania²⁷.

---

²³ W. Dawidowicz, op. cit., s. 233; J. Litwin, op. cit., s. 48. także J. Borkowski, J. Jędrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński, *Komentarz...*, s. 219.

²⁴ Wyrok NSA z 14.3.1988 r.

²⁵ W. Dawidowicz, op. cit., s. 233; J. Litwin, op. cit., s. 48; Z. Janowicz, *Kodeks...*, s. 319–320.

²⁶ Wyrok NSA z 23.3.1983 r., SA /Kr 58/83, ONSA 1983, z. 1, poz. 17.

²⁷ Wyrok NSA z 18.11.1992 r., III S.A. 950/92, ONSA 1991, nr 3–4, poz. 96.

2.5. WYJŚCIE NA JAW ISTOTNYCH DLA SPRAWY NOWYCH OKOLICZNOŚCI ORAZ DOWODÓW ISTNIEJĄCYCH W DNIU WYDANIA DECYZJI, NIE ZNANYCH ORGANOWI WYDAJĄCEMU DECYZJĘ

Kolejną podstawą wznowienia postępowania jest ujawnienie istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych, lub nowych dowodów, które istniały w dniu wydania decyzji, lecz nie były znane organowi ją wydającemu o czym stanowi art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.

Wznawia się postępowanie na tej podstawie, gdy są spełnione łącznie trzy przesłanki:

Po pierwsze – ujawnione okoliczności faktyczne lub nowe dowody, istotne dla sprawy są nowe. Chodzi tu o okoliczności lub dowody nowo odkryte jak i również po raz pierwszy zgłoszone przez stronę. Będą więc to okoliczności, które same, lub w powiązaniu z ustalonymi w postępowaniu faktami mogły stać się podstawą wydania decyzji, gdyby te fakty lub dowody znane były we wcześniejszym postępowaniu²⁸.

Nie wymaga się po zmianie przepisu tego punktu w 1980 r., by wymienione okoliczności oraz dowody nie mogły być w toku postępowania powołane przez stronę zainteresowaną we wznowieniu bez jej winy. Ograniczało to możliwość wznowienia postępowania jedynie do wypadków, gdy z żądaniem występowała strona. Sformułowanie to wymagało ustalenia, czy strona mogła powołać się na nie w toku postępowania. Z tych też powodów nowela pominęła ten fragment w dotychczasowym brzmieniu art. 145 § 1 pkt 5a k.p.a. Zrezygnowanie z tego elementu konstrukcji prawnej powoduje, iż traci się w k.p.a. gwarancję procesową zmuszającą stronę do przytoczenia dowodów w toku postępowania instancyjnego. Rozwiązanie to jest związane z rozłożeniem w postępowaniu ciężaru dowodu, który zgodnie z art. 7 k.p.a. obciąża organ, strona może zajmować pozycję bierną i z tego powodu nie ponosi negatywnych skutków procesowych²⁹. Okoliczności faktyczne lub nowe dowody, dla sprawy istotne to te, które dotyczą przedmiotu sprawy i mają znaczenie prawne a więc mają wpływ na zmianę treści decyzji w kwestiach zasadniczych³⁰. Podkreśla to NSA że, przez

---

²⁸ B. Adamiak, *Zmiany i nowe rozwiązania w systemie środków zaskarżenia w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, „Acta Universitatis Vratislavenensis – Prawo” nr 857, Wrocław 1985, s. 12.

²⁹ J. Pokrzywnicki, *Postępowanie administracyjne – komentarz*, Warszawa 1948, s. 270; pogląd ten podzielają B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 218 i n.

³⁰ Wyrok NSA z 25.6.1985 r., I SA 198/85, ONSA 1985, z. 1, poz. 35; zob. także: wyrok NSA z 16.10.1998 r., I SA/Kd 29/97 – przytoczony za: *K.p.a. najnowsze orzecznictwo...*, s. 398.

nową okoliczność istotną dla sprawy należy rozumieć taką okoliczność, która mogła mieć wpływ na odmienne rozstrzygnięcie sprawy³¹. Nie stanowi przesłanki wznowienia postępowania nowa wykładnia przepisów prawnych, dokonana w wytycznych naczelnego organu administracji państwowej (...) nie jest bowiem ani nowym dowodem ani nowym faktem w rozumieniu art. 145 § 1 pkt. 5 k.p.a.

Po drugie – okoliczności faktyczne i dowody muszą istnieć w dniu wydania decyzji ostatecznej. Winny to być fakty lub dowody istniejące już w czasie postępowania, które ma ulec wznowieniu, lecz nie zostały wzięte pod uwagę przy wydaniu decyzji³². Interpretacja taka wynika z ukształtowania postępowania odwoławczego. K.p.a. nie wprowadził bowiem zakazu uwzględniania w postępowaniu odwoławczym nowych okoliczności faktycznych i nowych dowodów³³. Nowe w ogóle okoliczności powodują powstanie nowej sprawy (*causa nova*). Na gruncie art. 145 § 1 pkt. 5 k.p.a. nie można utożsamiać nowej okoliczności faktycznej z dowodem nowym, jeżeli skarżący uważa, że w sprawie pojawił się nowy dowód w postaci opinii biegłego, to dowód ten nie może być podstawą wznowienia postępowania, gdyż nie istnieje w momencie wydania decyzji. Jeżeli natomiast skarżący stoi na stanowisku, że w sprawie wyszły na jaw nowe okoliczności faktyczne, to okolicznością taką nie może być sam fakt wydania opinii, lecz co najwyżej fakt z opinii tej wynikający³⁴.

Trzecim warunkiem jest zastrzeżenie, że okoliczności takie i dowody nie były znane w toku postępowania organowi, który wydał decyzję. Przesłanka ta wiąże się z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 80 k.p.a. który stanowi, że organ administracji publicznej ocenia na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona. Swobodna ocena dowodów nie oznacza dowolnej oceny dowodów nie mającej oparcia w zebranych w sprawie całym materiale dowodowym. Należy przyjąć, że organ znał stan faktyczny w sprawie co najmniej w zakresie ustalonym w aktach. Nie jest istotne czy ujawnione nowe okoliczności nie były znane organowi pro-

---

³¹ J. Świątkiewicz, *Nowe okoliczności w sprawie jako przyczyna wznowienia postępowania*, PiP 1963, z. 4, s. 649; M. Szubakowski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, op. cit., s. 245; B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 220; B. Adamiak, *Wadliwość...*, s. 136.

³² B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 220; B. Adamiak, *Odwołanie w polskim systemie postępowania administracyjnego*, Wrocław 1980, s. 154.

³³ Wyrok NSA z 27.10.1998 r., IV SA 1226/97 – przytoczony za: *K.p.a. najnowsze orzecznictwo...*, s. 388.

³⁴ Wyrok NSA z 10.2.1999 r., II SA/Lu 19/98; wyrok NSA z 5.11.1988 r., SA 1226/97 – przytoczone za: *K.p.a. najnowsze orzecznictwo...*, s. 386 i 387.

wadzącemu postępowanie pierwotne w wyniku zaniedbań czy z innych powodów. Warunkiem wznowienia postępowania, jest w tym przypadku jedynie to, aby nowa okoliczność miała istotne znaczenie dla sprawy i istniała w dniu wydania decyzji, przy czym nie była znana organowi, który wydał decyzję³⁵. Nie stanowi spełnienia tego warunku sytuacja, w której strona dowiedziała się o okoliczności uzasadniającej wydanie decyzji odmiennej treści od tej, która zapadła, jeżeli okoliczność ta jest faktem utrwalonym w aktach a więc znanym organowi. Istota nowości faktów lub dowodów nie odnosi się do ich rzeczywistej i obiektywnej nowości lecz ich oceny w konkretnym postępowaniu³⁶. Sytuacje, w których może nastąpić wznowienie postępowania administracyjnego z przyczyny określonej w art. 145 § 1 pkt. 5 można ująć w sposób następujący: 1) w toku procesu głównego organ zaniedbał ustalenia istotnych okoliczności faktycznych i nie zebrał dowodów na te okoliczności, 2) pominął dla sprawy okoliczności faktyczne z braku dowodów na nie, choć strona zasygnalizowała istnienie takich dowodów; 3) po wydaniu ostatecznej decyzji ujawniono nowe okoliczności faktyczne mające potwierdzenie w zebranych już w toku procesu głównego materiale dowodowym; 4) po wydaniu decyzji ostatecznej ujawniono nowe okoliczności faktyczne i dowody na ich poparcie nieznanne organowi i stronie; 5) po wydaniu decyzji ostatecznej ujawniono nowe okoliczności faktyczne, ale nie znaleziono dowodów na ich potwierdzenie³⁷. Nie stanowi podstawy wznowienia postępowania administracyjnego w trybie art. 127 § 1 pkt 5 k.p.a. (obecnie art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.) okoliczność, o której organ orzekający wiedział lub powinien był wiedzieć z treści dokumentów zawartych w aktach sprawy³⁸. Przyczyny okoliczności w art. 145 § 1 pkt. 5 kpa należą do grupy przyczyn, które istniały przed wydaniem decyzji, a mianowicie ujawnienie nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, nie znanych organowi, który wydał decyzję. Jeżeli organ administracji państwowej wznowił postępowanie na podstawie okoliczności mu znanych w dniu wydania decyzji, bądź też okoliczności, które miały miej-

---

³⁵ M. Szubiakowski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, op. cit., s. 245; zob. też wyrok NSA z 7.9.1982, SA/KJr 588/82, ONSA 1982, z. 2, poz. 83.

³⁶ J. Borkowski, *Zmiana i uchylanie...*, s. 90; zob. też: J. Świątkiewicz, *Wznowienie postępowania a uchylenie decyzji z urzędu jako nieważnej w postępowaniu administracyjnym*, PiP 1962, nr 4, s. 654–655.

³⁷ „Rada Narodowa” 1961, nr 1.

³⁸ Wyrok NSA z 28.3.1985, III SA 1051/84, GiAT 1987, nr 6 oraz GAP 1987, nr 6, s. 46; zob. także: S. Maliszewski, *Nowe okoliczności jako przesłanka wznowienia postępowania*, „Przegląd Podatkowy” 1997, nr 3.

sce po wydaniu decyzji, to takie przekroczenie prawa, wbrew jasnym i określonym w sposób niedwuznaczny przesłankom tego przepisu, stanowi rażąco naruszenie prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a w wyniku czego powstały skutki, które nie powinny być tolerowane z punktu widzenia wymogu praworządności³⁹.

2.6. NIEDOPEŁNIENIE PRZEZ ORGAN OBOWIĄZKU WYNIKAJĄCEGO Z ART. 106 K.P.A.

Następną podstawą wznowienia postępowania, wymienioną w art. 145 § 1 pkt 6 k.p.a. stanowi to, że decyzja wydana została bez uzyskania wymaganego prawem stanowiska innego organu. Dotyczy to sytuacji gdy organ nie dopełnił tego obowiązku będącego realizacją art. 106 kpa⁴⁰. Normy materialnego prawa administracyjnego nakładają w wielu wypadkach na organy administracyjne obowiązek współdziałania w procesie wydawania decyzji. Kpa przed nowelizacją nie regulował tej kwestii, ani w sposób bezpośredni nie regulował konsekwencji prawnych w przypadku naruszenia tego obowiązku. Lukę tę w zakresie konsekwencji prawnych starano się wypełniać w drodze wykładni rozszerzającej art. 127 § 1 pkt 5 k.p.a.⁴¹ Reprezentowany był też odmienny pogląd, iż decyzja podjęta bez zachowania pewnego obowiązku współdziałania jest nieważna na podstawie art. 137 § 1 pkt 1 k.p.a.⁴² Podstawą wznowienia postępowania nie jest w tym wypadku zatem naruszenie norm prawa procesowego lecz obraza norm materialnego prawa administracyjnego. Wznowienie postępowania na tej podstawie następuje niezależnie od tego, czy brak współdziałania miał wpływ na treść decyzji⁴³.

³⁹ Art. 106 § 1 k.p.a.: „Jeżeli przepis prawa uzależnia wydanie decyzji od zajęcia stanowiska przez inny organ (wyrażenie opinii lub zgody albo wyrażenia stanowiska w innej formie), decyzję wydaje się po zajęciu stanowiska przez ten organ”.

⁴⁰ J. Borkowski, *Współdziałanie organów administracji przy wydawaniu indywidualnych decyzji administracyjnych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1963, z. 31, s. 96 – „[...] decyzję ostateczną można podważyć w drodze wznowienia postępowania z urzędu lub na wnioski stron w oparciu o przepis art. 127 § 1 pkt. 5, jeżeli okaże się, że organ współdziałający mógłby w toku postępowania ujawnić istotne dla sprawy okoliczności faktyczne lub dowody. Powyższa konstrukcja (całkowicie zgodna z istotą *ratio legis*) ma zastosowanie przy wszystkich formach współdziałania”; podobny pogląd prezentuje J. Świątkiewicz, *Z problematyki współdecyzji organów w prawie administracyjnym*, PiP 1964, z. 5–6, s. 781.

⁴¹ E. Smoktunowicz, *Budowa na obszarach górniczych*, „Gospodarka i Administracja Terenowa” 1962, nr 9, s. 25.

⁴² B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 220.

⁴³ B. Graczyk, *O niektórych zagadnieniach prejudycjalności w orzecznictwie administracyjnym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1965, z. 38, s. 1–2.

2.7. ODMIENNOŚĆ ROZSTRZYGNIECIA PRZEZ WYMAGANY PRAWEM ORGAN

Następną z kolei podstawą wznowienia postępowania jest sytuacja, gdy zagadnienie wstępne zostało rozstrzygnięte przez właściwy organ lub sąd odmiennie od oceny przyjętej przy wydaniu decyzji (art. 100 § 2 k.p.a.). W wyjątkowych przypadkach organ administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie, rozstrzyga zagadnienie wstępne i tylko w wyjątkowych okolicznościach. Czyni to mianowicie wtedy, gdy zawieszenie postępowania mogłoby spowodować: 1) niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, 2) poważną szkodę dla interesu społecznego, lub też 3) niepowetowaną szkodę dla stron. Przez zagadnienie wstępne rozumie się sytuację, w której wydanie orzeczenia merytorycznego w sprawie, uwarunkowane jest uprzednim rozstrzygnięciem wstępnego zagadnienia prawnego. Ocena zaś tego zagadnienia wstępnego, gdyby ono samo w sobie miało być przedmiotem oddzielnego postępowania (tzn. w oderwaniu od sprawy, na tle której wystąpiło), należy ze względu na jego przedmiot do kompetencji innego organu państwowego niż ten, przed którym toczy się postępowanie w głównej sprawie. Jest to poza tym zagadnienie otwarte, tzn. nie było przedmiotem (element stosunku czasowego) prawomocnie przesądzone na właściwej drodze. Jego treścią może być wypowiedź, co do uprawnienia lub obowiązku, stosunku lub zdarzenia prawnego albo innych jeszcze okoliczności mających znaczenie prawne⁴⁴. Jeżeli pomiędzy takim rozstrzygnięciem, podjętym przez organ wydający decyzję a rozstrzygnięciem właściwego organu jest różnica w istotnych punktach to powstaje podstawa do wznowienia postępowania, bo od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego zależy treść decyzji⁴⁵. W interesie pewności obrotu prawnego należy przyjęcie tego rozstrzygnięcia za podstawę nowej decyzji. Pytanie postawione organowi wyższemu stopnia dotyczące interpretacji prawa, nie może być utożsamiane z rozstrzygnięciem zagadnienia wstępnego, o którym mowa w art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., a więc zmiana interpretacji przepisów przez organ wyższy nie będzie dawać podstawy do wznowienia postępowania (na tle stanu faktycznego)⁴⁶.

---

⁴⁴ B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., s. 221; B. Adamiak, *Wadliwość...*, s. 138; zob. J. Borkowski, *Współdziałanie...*, s. 79 i 80; Z. Janowicz, *Postępowanie administracyjne...*, s. 180–181; J. Borkowski, *Zmiana i uchylene...*, s. 79–80; por. wyrok NSA z 31.8.1993 r., SA/Wr 642/93, ONSA 1994, nr 3, poz. 125.

⁴⁵ Wyrok NSA z 30.3.1983, I SS 1796/82, ONSA 1983, z. 1, poz. 21.

⁴⁶ W. Dawidowicz, op. cit., s. 234.

2.8. WYDANIE DECYZJI W OPARCIU O INNY AKT PRAWNY, KTÓRY ZOSTAŁ UCHYLONY LUB ZMIENIONY

Kolejną podstawą wznowienia postępowania jest sytuacja, gdy decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione. Chodzi tu o sytuację, gdy decyzja została oparta na kompetentnym rozstrzygnięciu sądu lub innego organu. Rozstrzygnięcie to wchodziło w skład szeroko rozumianej podstawy prawnej decyzji. Uchylenie lub zmiana tej podstawy musi oczywiście wywrzeć odpowiedni wpływ na moc obowiązującą decyzji i doprowadzić do rozpatrzenia sprawy w nowych warunkach prawnych⁴⁷. Uchylenie takich aktów z mocą *ex nunc* nie mogłoby bowiem być przyczyną wznowienia postępowania, gdyż dotyczyłoby już nowej sprawy. Można natomiast mówić, że poprzednia decyzja w świetle nowych ujawnionych faktów tj. uchylenia z mocą wsteczną rozstrzygnięć na których się opierała jest wadliwa⁴⁸. Między przyczynami określonymi w art. 145 § 1 pkt 7 i 8 k.p.a. zachodzi ta współzależność, że w jednym i drugim przypadku organ administracji przy formułowaniu treści decyzji jest uzależniony od stanowiska innego organu. W pierwszej sytuacji (art. 145 § 1 pkt 7 k.p.a.) rozstrzygnięcia tego innego organu w okresie poprzedzającym wydanie decyzji nie było, to w drugim (art. 145 § 1 pkt 8 k.p.a.) rozstrzygnięcie takie było, jednakże zostało później uchylone lub zmienione.

2.9. WZNOWIENIE W RAZIE NIEZGODNOŚCI AKTU Z KONSTYTUCJĄ

Ustawa z 1.8.1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym⁴⁹ wprowadziła do k.p.a. nową podstawę wznowienia postępowania. Art. 145a § 1 k.p.a.

---

⁴⁷ J. Świątkiewicz, *Kontrola działania terenowych organów administracji*, „Problemy rad narodowych” 1981, z. 50, s. 141.

⁴⁸ Dz. U. Nr 102, poz. 643.

⁴⁹ Art. 198 ust. 4 Konstytucji RP z 2.4.1997 r.: „Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenie decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania”; por. K. Sobieralski, *Wznowienie postępowania administracyjnego i sądowniczoadministracyjnego a ustawa o Trybunale Konstytucyjnym*, „Samorząd Terytorialny” 1998, nr 12, s. 61–62.

stanowi, iż można żądać wznowienia postępowania, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Przepis art. 145a § 1 k.p.a. jest wykonaniem art. 190 ust. 4 Konstytucji RP⁵⁰. Wznowienie postępowania administracyjnego na podstawie art. 145a § 1 k.p.a. jest możliwe gdy łącznie wystąpią następujące elementy:

- wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku orzekającego o niezgodności aktu normatywnego, na podstawie którego została wydana decyzja ostateczna z Konstytucją RP, umową międzynarodową lub z ustawą;
- utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Jego orzeczenie powinno zawierać rozstrzygnięcie (art. 71 ust. 1 pkt 6 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym). Trybunał określa w nim czy odnosi się ono do całego aktu normatywnego czy tylko do poszczególnych jego przepisów. Orzeczenie o niezgodności danego przepisu aktu normatywnego, który nie był podstawą prawną wydania decyzji ostatecznej nie uzasadnia żądania wznowienia postępowania. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, może on określać inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę oraz dwunastu miesięcy w przypadku innego aktu normatywnego⁵¹. Upływ terminu określonego w wyroku Trybunału Konstytucyjnego daje dopiero podstawę do wszczęcia postępowania o wznowienie postępowania. Przepisy art. 145a k.p.a. nie mogą działać wstecz, a więc mogą mieć zastosowanie tylko w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego ogłoszonym po dniu wejścia w życie ustawy z 1.8.1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym. Jeżeli przepis prawa został przez Trybunał Konstytucyjny uznany za niezgodny z Konstytucją lub aktem ustawowym, stan taki uprawniał organ administracji do stosowania trybu i zasad stwierdzania nieważności decyzji (art. 145 i nast. k.p.a.) także po 17.10.1997 r. w sprawach, w których z powodu niedo-

---

⁵⁰ Zob. art. 190 ust. 3 Konstytucji RP i art. 71 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym; szerzej: Z. Czeszejko-Sochacki, *Wznowienie postępowania jako skutek pośredni orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego*, PiP 2000, nr 2; także: W. Taras, *Wznowienie postępowania*, [w:] K. Chorąży, W. Taras, A. Wróbel, *Postępowanie administracyjne*, wyd. II, Kraków 2000, s. 154–155.

⁵¹ Wyrok NSA z 3.2.1999 r., I SA 63/98, ONSA 2000, z.1, poz. 25 oraz *K.p.a. najnowsze orzecznictwo...*, s. 400.

puszczalności retroakcji nie mógł być zastosowany art. 145a k.p.a.. Termin jednego miesiąca, o jakim mowa w art. 145a § 2 k.p.a. należy liczyć od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego (art. 145 a § 1 k.p.a.) we właściwym organie promulgacyjnym zgodnie z art. 79 ustawy z 1.8.1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643)⁵².

3. PODSUMOWANIE

Wznowienie postępowania jest oczywiście dopuszczalne wyłącznie z przyczyn wymienionych w art. 145 § 1 i 145a k.p.a. Katalog tych przyczyn jest znacznie szerszy od przewidzianego w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 22.3.1928 r. o postępowaniu administracyjnym⁵³.

K.p.a. przed nowelizacją⁵⁴ wprowadził nowe przyczyny określone w pkt 3, 4 i 8. Dwadzieścia lat później ustawodawca ustawą z 31.1.1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego⁵⁵ wprowadził istotne zmiany w konstytucji prawnej instytucji wznowienia postępowania. Nowelizacja rozszerzyła katalog wad będących podstawą wznowienia zmieniała konstrukcję prawną niektórych podstaw wprowadzając istotne ograniczenia bądź rezygnując z dotychczas obowiązujących ograniczeń. Wyodrębniono jako podstawę wznowienia wymienioną w art. 145 § 1 pkt 6 k.p.a. W konstrukcji prawnej podstawy wymienionej w art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a. odstąpiono od warunku „nie mogły być wówczas powołane przez stronę zainteresowane bez jej winy”. Istotne ograniczenie, wynikające z kompetencji organów, wprowadzono we wznowieniu postępowania według podstawy z art. 145 § 1 pkt 1 k.p.a. – „dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne okazały się fałszywe” i z art. 145 § 1 pkt 2 k.p.a. – „decyzja wydana została w wyniku przestępstwa”⁵⁶. Kolejna podstawa wznowienia postępowania wprowadzona została w art.145a k.p.a.: „można żądać wznowienia

---

⁵² Dz. U. Nr 36 poz. 341, z późn. zm.

⁵³ Ustawa z 14.6.1960 r., Dz. U. Nr 30 poz. 168, z późn. zm.

⁵⁴ Dz. U. Nr 4, poz. 8.

⁵⁵ B. Adamiak, *Nadzwyczajne postępowanie administracyjne w świetle dawnego i obowiązującego prawa procesowego*, „Samorząd Terytorialny” 1992, nr 12, s. 45–46.

⁵⁶ Art. 95 r.p.a.: „W sprawie zakończonej decyzją, od której nie służy środek prawny, może nastąpić wznowienie postępowania”.

postępowania, gdy Trybunał Konstytucyjny a rzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego wydana została decyzja. W przeciwieństwie do postępowania z 1928 r. (art. 95 r.p.a.⁵⁷), Kodeks nie pozostawia kwestii wznowienia do uznania organu administracyjnego, wznowienie z przyczyn określonych w art. 145 § 1 k.p.a. jest obowiązkowe, zaś w przypadku art. 145a k.p.a. zależy od uznania strony. Właściwy do wznowienia postępowania organ stwierdza tutaj tylko fakt istnienia jednej z tych przyczyn i wznawia postępowanie. Dopiero we wznowionym postępowaniu bada się, czy przyczyna taka nie wpłynęła na treść decyzji.

Te różnice między obydwooma postępowaniami świadczą dobitnie o tym, że Kodeks postępowania administracyjnego zwiększył tutaj znacznie gwarancje procesowe strony.